

Politiikasta taidetta: Pinkkiä yhteiskuntakritiikkiä

17.9.2025 / Kirjoittaja [Julius Hokkanen](#), [Katariina Mäkinen](#), [Henry-Paul Ontto-Panula](#) ja [Hanna Ylöstalo](#) / [Artikkelit](#), [Juttusarjat](#), [Politiikasta taidetta](#) / [kuvataide](#), [Politiikasta taidetta](#), [Populaarifeminismi](#), [sarjakuva](#) / 6 minuutiksi luettavaa

Populaarifeminismiä on kritisoitu kaupallisuudesta ja sisällöllisestä ohuudesta. Riina Tanskasen Luokkakipuja-näyttelyssä kuitenkin sukupuolittuneet valtarakenteet tuodaan suuren yleisön nähtäviksi ja koettaviksi populaarifeminismin keinoilla.

Sarjakuvataiteilija **Riina Tanskasen** näyttely [Tympeät tytöt: Luokkakipuja](#) Tampereen työväenmuseumo Werstaalla on [rikkonut kävijäennätyksiä](#). Näyttelyssä on esillä Tanskasen samannimisen sarjakuvakirjan originaalipiirroksia, joissa käsitellään tyttöyden ja talouden keskinäisiä suhteita. Tanskasen on saavuttanut tyttöyttä esittelevien yhteiskuntakriittisten sarjakuvien ohella näkyvyyttä Instagramissa, jossa Tympeät tytöt -taidetiilillä on yli 60 000 seuraajaa. Tanskasen on myös palkittu tiedonjulkistamisen valtionpalkinnolla vuonna 2022.

Työllään Tanskasen popularisoi feminismiä: hän tuo sen suurten yleisöjen nähtäväksi ja koettavaksi. Tarkastelemme ”Tympeät tytöt: Luokkakipuja” -näyttelyä ja sen suosiota populaarifeminismistä käydyssä tutkimuskeskustelun valossa ja pohdimme feminismiä 2020-luvun Suomessa.

Feminismi on 2010-luvulla [popularisoitunut](#): siitä on tullut osa populaari- ja kulttuurikulttuuria, trendikäs identiteetti puhuttelee etenkin nuoria naisia. Julkisuuden henkilöt julistautuvat feministeiksi, naisille ja tytöille suunnatuissa lehdissä, tv-sarjoissa, elokuvissa ja kirjallisuudessa käsitellään feminismiä. Lisäksi feminismi leviää sosiaalisen median kampanjoiden välityksellä.

Populaarifeminismiä on [kritisoitu](#) feministisessä media- ja kulttuurintutkimuksessa muun muassa sen kaupallisuudesta ja sukupuolittuneiden valtarakenteiden sivuuttamisesta.

Populaarifeminismin on sanottu olevan sisällöltään epämääräistä, muodoltaan visuaalista ja hengeltään nautiskelevaa, iloista ja kulutuskeskeistä. Sitä on syytetty feminismin historian sivuuttamisesta ja kollektiivisten kamppailujen korvaamisesta yksilökeskeisellä itsehoivalla.

Tanskasen näyttely kiistatta popularisoi feminismiä, ja Tanskanen myös luonnehtii itseään feminismin popularisoijaksi. Luokkakupuja-näyttely ei kuitenkaan sivuuta sukupuolittuneita rakenteita vaan yhdistää ne rodullistuneeseen sekä yhteiskuntaluokkaan ja alueellisuuteen liittyvään valtaan. Näyttelyn ytimessä on taloudellis-yhteiskunnallisten valtarakenteiden näkyminen arjen, henkilökohtaisen, kokemuksellisen ja ruumiillisen tasolla.

Pohdimme, miten Tanskasen näyttely kuvastaa laajempaa yhteiskunnallisten liikkeiden muutosta sekä populaarifeminismin rajoja ja mahdollisuuksia. Pohdimme myös populaarifeminismin suhdetta suomalaiseen valtiofeminismin perinteeseen.

Luokkakupuja osana feminismin popularisoitumista

Tanskanen on terävä yhteiskuntakriitikko, mutta näyttelyn suosio heijastaa myös populaarifeminismin ominaisia piirteitä: visuaalista ilotulitusta ja affektiivisuutta eli kykyä herättää katsojissa tunteita. Samat ainekset on tunnustettu myös osaksi datajättien pelikirjaa, jossa lisäarvoa pyritään tiristämään juuri tunteisiin vetoamalla.

Tanskasen mainetta niittänyt Instagram-tili ja näyttelyn sisältöihin liittyvät suuret jakomäärät kertovat tällöin paitsi populaarifeministisen sisällön suosioista, myös tähän elimellisesti kytköksissä olevasta alustakapitalismista.

Kehitys on raivannut tilaa suurelle joukolle toimijoita ja yleisöjä liittyä osaksi feminististä liikettä – tai ainakin kokea yhteyttä siihen. Mukaan ovat mahtuneet niin hashtageja kierrättävät yksittäiset somekäyttäjät, kulttuurin ja politiikan liepeillä toimivat meemitilit kuin kaupallista toimintaa harjoittavat bisnekset, jotka myyvät tuotteitaan feministiseen eetokseen paikantuvilla lupauksilla.

Vaikka alustatalous on auttanut popularisoimaan feminismiä, kiinnostavin kysymys ei nähdäksemme koske niiden epäpyhäksi miellettyä liittoa. Kuten on [huomautettu](#), uusliberalismin ja globaalin kapitalismin määrittämässä poliittisessa ilmastossa perinteisten, oikeuksia ajavien yhteiskunnallisten liikkeiden asema on joka tapauksessa hutera.

Näyttely kutsuu ihmisiä yhteen kokemaan osallisuutta tärkeäksi miellettyyn kollektiiviseen tarkoitukseen. Lohduton kuva sisältää myös lohtua.

Mielekkäämpää onkin pohtia populaarin feminismin muutosvoimaa: missä määrin populaarifeministiset sisällöt voivat laajentaa poliittista mielikuvitusta ja tarjota kielen, jonka avulla yhteiskuntaa voidaan ajatella toisin?

Ajoittain Tanskasen miltei akateemista argumentaatiota muistuttava taide herättää kysymyksen kohdeyleisöistä: onko näyttely suunnattu suurelle yleisölle vai pikemminkin heille, joita feminismin henki vetää puoleensa?

Kenties tähän paikantuu osa näyttelyn muutosvoimaa: se ei pyri olemaan liian tavoitettava eikä iloittelevan nautiskeleva, eikä se myöskään sorru moralisoivaan ihmisoikeuspuheeseen, jolla oma eetos järkeistetään ainoaksi tavaksi jäsentää yhteiskuntaa.

Sen sijaan näyttely kutsuu ihmisiä yhteen kokemaan osallisuutta tärkeäksi miellettyyn kollektiiviseen tarkoitukseen. Lohduton kuva sisältää myös lohtua: ”Tytöt eksyvät yhä kutomaansa tahmeaan verkkoon, sisartensa syliin, mutta laulu vahvistuu”, kuten Tanskanen sarjakuvassaan esittää.

Tässä mielessä kyse ei ole vain ontosta popularisoidusta representaatiosta vaan [demokraattisten subjektiasemien](#) synnyttämisestä, joihin liittyy toivo ja intohimo tavoitella muutosta.

Sarjakuva feministisen vaikuttamisen keinona

Luokkakipuja-näyttely asettuu populaarifeminismin jatkumolle myös muodoltaan: sarjakuva puhuttelee suurta yleisöä. Vaikka sarjakuvan historia on Suomessa ja maailmalla melko miesvaltainen, on [naistekijöitä ollut olemassa](#) jo aivan suomalaisen sarjakuvan alkuvuosilta alkaen. Feministisen sarjakuvan aalto alkoi Suomessa 1990-luvun alussa, erityisesti [Naarassarjat](#)-lehden perustamisen jälkeen. Tällä hetkellä feministisen sarjakuvan asiaa ajaa erityisesti Feministinen sarjakuvatoiminta -verkosto.

Sarjakuva on feministisen viestinnän muotona monitahoinen. [Sarjakuva on visuaalisena viestinä helposti ymmärrettävä, samastuttava ja jaettava](#), mutta silti sisältörikas.

Sosiaalisessa mediassa tekstipainotteinen sisältö jää usein kuva- tai videotulvan jalkoihin, mutta sarjakuvan avulla on mahdollista elävöittää asiategstiä niin, että lukija pysähtyy viestin äärelle. Suositun sarjakuvan avulla Tanskanen tuottaa ja jakaa tietoa sukupuolittuneista valtarakenteista saavutettavasti ja samastuttavasti.

Monet sarjakuvantekijät ovat kommentoineet sarjakuvan [olevan saavutettavaa lukijan lisäksi tekijälle](#). Sarjakuvan tekeminen onnistuu edullisilla välineillä, eikä se vaadi suurta tiimiä valmistuakseen. Tämä kerronnan välineen helppous madaltaa sarjakuvan aloittamisen kynnystä. Valmiin sarjakuvan tekeminen on mahdollista ilman kenenkään lupaa. Siksi feministinen tai muu vähemmistösarjakuva voi toimia riippumattoman aktivismin välineenä.

Painavaa yhteiskuntakritiikkiä kevyessä muodossa

Populaarifeminismiä on tutkittu etenkin angloamerikkalaisessa kontekstissa. Tutkimus asettuu osaksi pidempää perinnettä, jossa erilaisia feminiinisyyteen ja feminismiin kytkeytyviä kulttuurisia virtoja on tulkittu kriittisesti ja kyseenalaistaen. Populaarifeminismin tutkimuksessa näkökulma on tällöin ikään kuin valmiiksi aiemmasta tutkimusperinteestä annettu. Populaarifeminismin nähdään nostattavan henkeä, jossa keskeistä on yksilöiden menestyminen ja keskiluokkaiseen kulutukseen liittyvä mielihyvä.

Populaarifeminismin subjekti on tällöin uusliberaali subjekti, jota määrittää kapitalistisen logiikan ulottuminen kaikille elämänalueille työstä politiikkaan ja rakkauteen. Tutkimusperinteessä sama kritiikki, joka 2000-luvulla kohdistui postfeminismiksi nimettyyn, naisten yksilöllistä vapautta ja voimaantumista korostavaan ajattelutapaan, tuntuu osuvan lähes muuttumattomana myös 2020-luvun populaarifeminismiin. Tästä näkökulmasta katsottuna populaarin keveys uhkaa piilottaa tai siirtää paikaltaan rakenteellisen ja "painavan" feministisen kritiikin ja muutosvoiman.

Tanskasen feministinen ote ei ole millään tavalla kevyt. Pikemmin sarjakuvat vyöryttävät ajankohdalle ominaista kapitalismin vastaista ja feminististä kritiikkiä kovalla voimalla ja tekstimassalla.

Tanskasen "Luokkakipuja" vastustaa onnistuneesti angloamerikkalaisen tutkimusperinteen tarjoamaa tulkintaa. Teosten visuaalinen maailma lainaa ja työstää pastellimaista keveyttä ja "tyttömäisyyttä", mutta Tanskasen feministinen ote ei ole millään tavalla kevyt. Pikemmin sarjakuvat vyöryttävät ajankohdalle ominaista kapitalismin vastaista ja feminististä kritiikkiä kovalla voimalla ja tekstimassalla. Toisin kuin populaarifeminismin tutkimuksessa on esitetty, feminismin popularisoiminen ei Tanskaselle tarkoita sen muuttamista "helpommin sulatettavaan" muotoon siinä mielessä, että kriittinen ote lieventyisi tai vesittyisi.

”Luokkakipuja” käsittelee kapitalismia, uusliberalismia, rodullisuutta, luokkaa, syrjäseuduiksi nimettyjä alueita ja muita rakenteellisia kysymyksiä syvällisesti ja feministiseen tutkimusperinteeseen nojaten, mutta korostaen kokemuksellista ja kehollista näkökulmaa. Tässä mielessä ”Luokkakipujen” tiedon tuotannon politiikka on juuri feminististä politiikkaa, jossa henkilökohtainen on poliittista ja poliittinen henkilökohtaista – joskin ilman oletusta henkilökohtaisen paikantumisesta juuri tietyn henkilön ”autenttisiin” kokemuksiin.

Poliittisesti ”Luokkakipujen” näkökulma on siis hyvinkin samankaltainen kuin angloamerikkalaisen populaarifeminismin tutkimuksen. ”Luokkakipuja” kritisoi esimerkiksi yksilölliseen voimaantumiseen ja taloudelliseen vaurastumiseen keskittyvää girlboss-puhetta, mutta tekee sen populaarin feminismin keinoin.

Luokkakipuja jatkaa suomalaisen valtiofeminismin perinnettä

Luokkakipuja osoittaa myös, että populaarifeminismi muodostuu omannäköisekseen eri aikoina ja eri paikoissa. Ehdotamme, että Tanskasen näyttelyä ja sarjakuvateosta voi lukea populaarifeminismin sekoittumisena Suomelle tyyppilliseen pohjoismaiseen valtiofeminismin perinteeseen ja pitkäjänteisiin tasa-arvopoliittisiin kamppailuihin.

Suomalaiselle feminismille [on ollut tyyppillistä](#) maltillisuus, valtiokeskeisyys ja feminististen tavoitteiden edistäminen yhteistyössä nais- ja tasa-arvojärjestöjen, poliitikkojen, tasa-arvoviranomaisten ja tutkijoiden kesken. Valtio on kuitenkin [osoittanut epäluotettavaksi kumppaniksi](#) feministeille: tuen sijaan se on tarjonnut esimerkiksi sukupuolten tasa-arvoa heikentävää talouskuria.

Näyttelyä ja sarjakuvateosta voi lukea populaarifeminismin sekoittumisena Suomelle tyyppilliseen pohjoismaiseen valtiofeminismin perinteeseen ja pitkäjänteisiin tasa-arvopoliittisiin kamppailuihin.

Luokkakipuja-näyttely tarkastelee populaarifeministisellä otteella perinteisiä valtiofeminismin teemoja, kuten seksuaalista itsemääräämisoikeutta, työelämän tasa-arvoa sekä naisten hoivavastuuta. Se ei kuitenkaan suuntaa viestiään epäluotettavalle valtiolle tai poliittisille toimijoille, vaan vaikuttaa kansalaisyhteiskunnan välityksellä tuomalla suuren yleisön näkyville epätasa-arvoa.

Kuvatessaan feminismiä kollektiivisena poliittisena kamppailuna Luokkakipuja-näyttely jatkaa valtiofeminismin perinnettä. Näyttelyssä on vahvasti läsnä naisliikkeen historia, usein työläisnaisten näkökulmasta katsottuna. Näyttelyn voi ajatella kutsuvan myös katsojansa feministiseen kamppailuun.

Luokkakipuja-näyttely myös laajentaa keskustelua epätasa-arvosta alueille, joille valtiofeminismi ei ole kurottanut: markkinatalouden synnyttämään ja vahvistamaan globaaliin epätasa-arvoon, ekokriisin sukupuolittuneisiin vaikutuksiin ja etenkin nuorten naisten kokemuksiin suorituspaineesiin sukupuolittuneessa yhteiskunnassa.

Populaarifeminismin mahdollisuudet

Riina Tanskasen ”Luokkakipuja” rakentaa yhteiskuntakritiikkinsä populaarikulttuurin säihkyvälle pinnalle: näyttely hyödyntää henkilökohtaisuutta, kokemuksellisuutta, visuaalisuutta ja tyttömäistä estetiikkaa, mutta kääntää ne käyttövoimaksi kollektiiviseen kamppailuun valtarakenteita vastaan.

Näyttely ja sen suosio osoittavat, että vaikka populaarifeminismi voi olla sisällöllisesti vesitettyä feminismiä, sen ei automaattisesti tarvitse olla sitä. Feminismi yhteiskunnallisena

kamppailuna ei vain mukaudu alustatalouden sekä populaari- ja kulutuskulttuurin logiikkaan vaan myös taivuttaa niitä omiin tarkoituksiinsa.

Näyttely ja sen suosio herättävät kuitenkin kysymyksen: onko ajassamme tilaa feminismille, joka ei ole kaunista, miellyttävää ja suosittua?

FT Julius Hokkanen on tutkijatohtori Tampereen yliopistossa

YTT, dosentti Katariina Mäkinen on tutkija Tampereen yliopistossa

Henry-Paul Ontto-Panula on sarjakuvataiteilija

YTT, dosentti Hanna Ylöstalo on sukupuolentutkimuksen apulaisprofessori Tampereen yliopistossa

Kirjoittajat työskentelevät Koneen Säätiön rahoittamassa tutkimushankkeessa [Populaarifeminismiä Pohjoismaassa: Kapitalismin uusi henki ja popularisoidut protestit \(POPFEM\)](#)

Artikkelin kuva: Riina Tanskanen: Kutojanaiset (2025) / Työväenmuseo Werstas

Kirjoittajista

Julius Hokkanen

FT Julius Hokkanen on tutkijatohtori Tampereen yliopistossa

Katariina Mäkinen

YTT, dosentti Katariina Mäkinen on tutkija Tampereen yliopistossa

Henry-Paul Ontto-Panula

Henry-Paul Ontto-Panula on sarjakuvataiteilija

Hanna Ylöstalo

YTT, dosentti Hanna Ylöstalo toimii sukupuolentutkimuksen apulaisprofessorina Tampereen yliopistossa ja johtaa FEMTIE-hanketta.